

Η σημασία της σιωπής στην καθημερινή συνομιλία

Καταιγισμός ιδεών Σιωπούμε όταν...

[Katerina Bodrunova](#), *Silence* (surrealism), 2014

Η φωτογραφία από τη διεύθυνση <http://goo.gl/CqvpHp>

- Η σιωπή έχει φωνή· άλλοτε ψιθυρίζει, άλλοτε μιλάει, άλλοτε φωνάζει, άλλοτε ουρλιάζει.
- Η σιωπή είναι γεμάτη συναισθήματα· άλλοτε φοβάται, άλλοτε ντρέπεται, άλλοτε θυμώνει.
- Η σιωπή έχει δύναμη, σκορπίζει ενέργεια· άλλοτε είναι ενέργεια θετική, ακούει, σέβεται τον άλλον, άλλοτε πάλι είναι ενέργεια αρνητική, αδιαφορεί, περιφρονεί, απορρίπτει, ταπεινώνει τον άλλον.
- Η σιωπή είναι δημιουργική· άλλοτε σκέφτεται, άλλοτε φαντάζεται, άλλοτε στοχάζεται, άλλοτε αγωνίζεται να εκφράσει το ανέκφραστο, το ανείπωτο.
- Η σιωπή κυβερνάει τις ανθρώπινες σχέσεις· άλλοτε χωρίζει τους ανθρώπους και άλλοτε τους ενώνει. Άλλοτε πάλι επιτρέπει τη διαφοροποίηση και την αυτονόμηση του ενός από τον άλλον.
- Στα χέρια της εξουσίας η σιωπή γίνεται μέσο χειραγώγησης, εκμετάλλευσης, κακοποίησης. Στα χέρια των αδύναμων η σιωπή γίνεται συμβιβασμός, ταπείνωση, φυλακή, κάποτε όμως και αντίσταση.
- Στα χέρια των ψυχοθεραπευτών η σιωπή γίνεται μέσο θεραπείας.

Η σιωπή έχει πάντα κάποια σημασία. Πώς μπορούμε να αναγνωρίζουμε τη σημασία της κάθε φορά;

Ασκήσεις

1. Να συζητήσετε σε ποιες περιστάσεις επικοινωνίας ο προφορικός λόγος, παρότι βασικά διαλογικός, αποβαίνει μονολογικός, μιλάει δηλαδή μόνο ο πομπός και σιωπά ο δέκτης. Αναρωτηθείτε:
  - Πότε η σιωπή του πομπού είναι εκούσια και πότε επιβεβλημένη;
  - Ποιοι παράγοντες συνήθως επιβάλλουν τη σιωπή στον πομπό;
  - Ποια κειμενικά είδη έχουν τη μορφή μονολόγου;

ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ - ΜΟΝΟΛΟΓΟΙ

Αν θέλετε, σχετικά με τη μονολογικότητα-διαλογικότητα, συμβουλευτείτε το άρθρο του Π. Πολίτη «[Η επικράτεια των ειδών του προφορικού και του γραπτού λόγου](#)».

2. Στην καθημερινή συνομιλία παρουσιάζεται συχνά η σιωπή. Κάποιος σιωπά για διάφορους λόγους και ο συνομιλητής επιχειρεί να ερμηνεύσει τη σιωπή. Να διαβάσετε το παρακάτω απόσπασμα από κάποιο διάλογο και να συζητήσετε πώς ερμηνεύει ο Α τη σιωπή του Β.
Μπορείτε να φανταστείτε κάποια άλλη ερμηνεία; Γιατί άραγε μπορεί να σιωπά ο Α;

A. Λοιπόν, αναρωτιέμαι αν θα είσαι στο γραφείο σου τη Δευτέρα. Υπάρχει τέτοια περίπτωση;

B. Σιωπή (2')

A. Μάλλον όχι.

3. Να μαγνητοφωνήσετε ή να βιντεοσκοπήσετε:
  - διαλόγους ανάμεσα σε μέλη της οικογένειάς σας, κυρίως ανάμεσα σε νέους και γονείς
  - συζητήσεις συμμαθητών σας σε ομάδες με θέμα:
Είναι η σιωπή χρυσός;

ΣΙΩΠΕΣ ΣΤΟΝ ΔΙΑΛΟΓΟ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Και στις δύο περιπτώσεις, δουλεύοντας σε ομάδες, να παρατηρήσετε τις σιωπές (παύσεις μικρής ή μεγάλης διάρκειας στον διάλογο, την παροδική ή ολοκληρωτική σιωπή, την έλλειψη συμμετοχής στην ομαδική συζήτηση κ.ά.) και, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα στοιχεία της ομιλίας (γλωσσικό εκφώνημα, παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία), καθώς και τα στοιχεία της σιωπής (σωματική έκφραση), να κάνετε υποθέσεις για τη σημασία της σιωπής σε κάθε περίπτωση, βλ. και [Έκφραση-Έκθεση Α' λυκείου, σ. 110-111](#).

Waldo LEE, *Silence is golden*, 2009

Η φωτογραφία από τη διεύθυνση <http://goo.gl/RbNyhj>
Και ποια αξία να έχει ο χρυσός, όταν μας φράζει το στόμα;

Jef Aérosol, Chuuutt, 2011

Francois Lafite, Photojournaliste

Η φωτογραφία από τη διεύθυνση

<http://www.francoislafite.com/tag/art-contemporain/>